

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

АГУУЛГА

НЭГ. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА3

 1.1 Төслийн байршил.....3

 1.2 Төслийн хүчин чадал, ажлын горим5

ХОЁР. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ЭРЧИМ, ҮРГЭЛЖЛЭХ ХУГАЦАА.....6

 2.1 Төсөл хэрэгжих үеийн байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй нөлөөллийн хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа, эрчим6

 2.2 Төслийн талбай орчмын уур амьсгалын нөхцөлийн суурь мэдээлэл8

 2.3 Агаарын чанар10

 2.4 Гадаргын ус суурь мэдээлэл10

 2.5 Ургамлан нөмрөгийн суурь мэдээлэл14

 2.6 Амьтны аймаг суурь мэдээлэл.....17

ГУРАВ. УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС ХҮРЭЭЛЭН БАЙГАА ОРЧИНД ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨЛӨЛ.....20

ДӨРӨВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ23

 4.1 СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛӨӨС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ, БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....23

 4.2 НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....27

 4.3 БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....28

 4.4 НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ29

 4.5 ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ...30

 4.6 ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ31

 4.7 ХОГ ХАЯГДЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ32

 4.8 ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ33

 4.9 БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ34

 4.10 БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ35

ТАВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ 2026 ОНЫ НИЙТ ТӨСӨВ.....36

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ЗОРИЛТ ХАМРАХ**

ХҮРЭЭ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа Байгаль орчны, ногоон хөгжлийн сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ны өдрийн А-618 тоот дугаар тушаал “БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ БОЛОВСРУУЛАХ, ХЯНАН БАТЛАХ, ТАЙЛАГНАХ ЖУРАМ”, “Байгаль орчныг хамгаалах тухай” “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тайлан зэргийг удирдлага болгож боловсруулав.

2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль орчинд учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг урьдчилан тооцох, бууруулах, түүнд шаардагдах хөрөнгө зардал, хугацаа, хэрэгжүүлэх үе шат зэргийг нарийвчлан тусгах эрх зүйн бичиг баримт бөгөөд “Зангат уул” төслийн ажлыг үргэлжлүүлэх, холбогдох дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтын ажлыг гүйцэтгэх (зам барих) гэх мэт үйл ажиллагаанаас үүсэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, нөхөн сэргээх арга хэмжээг байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээнд тусгагдсан арга хэмжээнүүдийг шат дараатай төлөвлөж хэрэгжүүлэх, төслийн үйл ажиллагаатай холбоотой нэмэлт хийгдэх ажил, холбогдох төрийн байгууллага, сум орон нутгийн оролцогч талуудын санал дүгнэлтэд үндэслэн боловсруулах зорилго тавин дараах байдлаар төлөвлөлөө.

Төлөвлөгөөт онд байгаль орчны хамгааллын чиглэлээр дараах гол зорилтуудыг дэвшүүлсэн болно. байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийг боломжит хамгийн бага хэмжээнд хүргэх зорилт тавьж байна Үүнд:

- Байгаль орчны бүх хууль, тогтоомжуудыг мөрдөж ажиллах
- Уурхайн үйл ажиллагаанаас үүсэх байгаль орчны бүрдэл хэсгүүдэд нөлөөлөх
- Байгаль орчныг хамгаалах шилдэг аргуудыг үйл ажиллагаандаа бий болгох удирдлагын системийг хэрэгжүүлэх.
- Бүхий л үйл ажиллагаандаа "багасгах, дахин ашиглах, дахин боловсруулах" зарчмыг хэрэгжүүлэх.
- Ажилчдад байгаль орчноо хамгаалах хариуцлага, танин мэдэхүйг дээшлүүлэх, төслийн талбайд мөрдөгддөг журмыг хэрэгжүүлэх зорилтын хүрээнд сургалтанд хамруулах.
- Байгаль орчныг хамгаалах өөрсдийн үүрэг хариуцлагаа ухамсарлаж, үйлчлүүлэгч болон ханган нийлүүлэгчидтэй хамтран ажиллах.
- Байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах ажлын төлөвлөлт хэрэгжилтийг тогтмол сайжруулах.
- Ашигт малтмал олборлогч аж ахуйн нэгжийн хүрээнд мөрдөгддөг хууль тогтоомжыг хэрэгжүүлэх.
- Компанийн дотоод дүрэм, журам, горимд байгаль орчныг хамгаалах зорилгыг хэрэгжүүлэх заалтуудыг нэмэгдүүлэх.
- Нийт ажиллагсад, гэрээт олборлогч, ажилчид, ханган нийлүүлэгчид, сонирхогч талуудад байгаль орчны баримтлах бодлого, зорилгыг таниулах, уурхайд мөрдөх журмуудыг мөрдүүлэх
- Байгаль орчны бүх хууль, тогтоомжуудыг мөрдөж ажиллах
- Уурхайн үйл ажиллагаанаас үүсэх байгаль орчны бүрдэл хэсгүүдэд нөлөөлөх

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ
НЭГ. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА**

Ерөнхий мэдээлэл:

Төслийн нэр:	<ul style="list-style-type: none"> ■ “Зангат-Уулын чулуун нүүрсний орд”-ыг ил аргаар ашиглах төсөл
Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр:	<ul style="list-style-type: none"> ■ “Жавхлант орд” ХХК - Улсын бүртгэлийн дугаар: 9019058049 - Регистрийн дугаар: 5217652
Аж ахуй нэгжийн албан ёсны хаяг, утас	<ul style="list-style-type: none"> ■ Хаяг: Хан-Уул дүүрэг, 1-р хороо, Чингисийн өргөн чөлөө, 26, Их хуралдай бизнес төвийн 1004 тоот ■ Утас: 99167457, 86267888, 77111101 ■ javkhlantord@gmail.com

“Жавхлант орд” ХХК нь 2008 онд байгуулагдсан ба Зангат-Уул-1 нэртэй 9444Х тоот хайгуулын тусгай зөвшөөрөлтэй талбайг Саусгоби Сэндс ХХК-аас 2009 онд шилжүүлэн авч 2010-2011 онд өөрийн хөрөнгөөр ордын баруун хэсэгт геологи хайгуулын ажил хийж гүйцэтгэн баттай, бодитой, боломжтой (А+В+С) зэргээр нийт 18.09 сая.тн нүүрсний нөөцийг ЭБМЗ-өөр хэлэлцүүлэн батлуулж, 2011.11.18-ны өдөр АМГ-ын КХ-ын даргын тушаалаар MV-016952 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг авсан. Улмаар 2015-2017 онд ордын зүүн хэсэгт хайгуулын ажлыг үргэлжлүүлэн гүйцэтгэж бодитой болон боломжтой (В+С) зэргээр 10.23 сая.тн нүүрсний нөөцийг ЭБМЗ-өөр хэлэлцүүлэн батлуулсан. Ийнхүү ордын нийт геологийн нөөц 28.32 сая.тн (ордын баруун хэсгийн геологийн нөөц 18.09 сая.тн, зүүн хэсгийн геологийн нөөц 10.23 сая.тн) болж уурхай нь жилд 1.5 сая.тн нүүрс олборлох хүчин чадалтайгаар төслийн ТЭЗҮ-д тусгагдсан байна. Ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлд нийт 29,100.14 га талбай хамаарагдана.

2012 онд жилд 740 мян.тн нүүрс олборлох хүчин чадалтай анхны ТЭЗҮ боловсруулсан байдаг ба байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээг 2012, 2018 онуудад тус тус боловсруулан үйл ажиллагаагаа явуулж ирсэн бөгөөд компанийн хөрөнгө оруулалтын хэмжээг нэмэгдүүлж, уурхайн хүчин чадлыг 1.5 сая.тн нүүрс олборлохоор төлөвлөн Гоулдэн Прожект ХХК-ийн ТЭЗҮ-г шинэчилсэн.

Зангат-Уулын чулуун нүүрсний орд нь Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын нутагт Улаанбаатар хотоос баруун урд зүгт 980км, Даланзадгад сумаас баруун урд зүгт 300 км, Гурвантэс сумын хойд зүгт 25 км-т оршдог.

Уг уурхай нь 2024 онд 3 сараар эхэлж уурхайн олборлолт эхэлж, 205386 м³ нүүрс, 1358668 м³ хөрс хуулж, 1564054 м³ уулын цулыг олборлосон байна. Нийт 60-150 хүн ажилласан.

1.1 Төслийн байршил

“Жавхлант орд” ХХК-ийн эзэмшдэг MV-016952 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий Зангат-Уулын чулуун нүүрсний орд нь засаг захиргааны хувьд Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын нутаг дэвсгэрт харьяалагддаг ба Улаанбаатар хотоос 960 км, Даланзадгад хотоос 300 км, Гурвантэс сумын төвөөс 27 км зайд Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын 2-р багийн нутагт байрладаг.

- Талбайн хэмжээ: 29100.14га

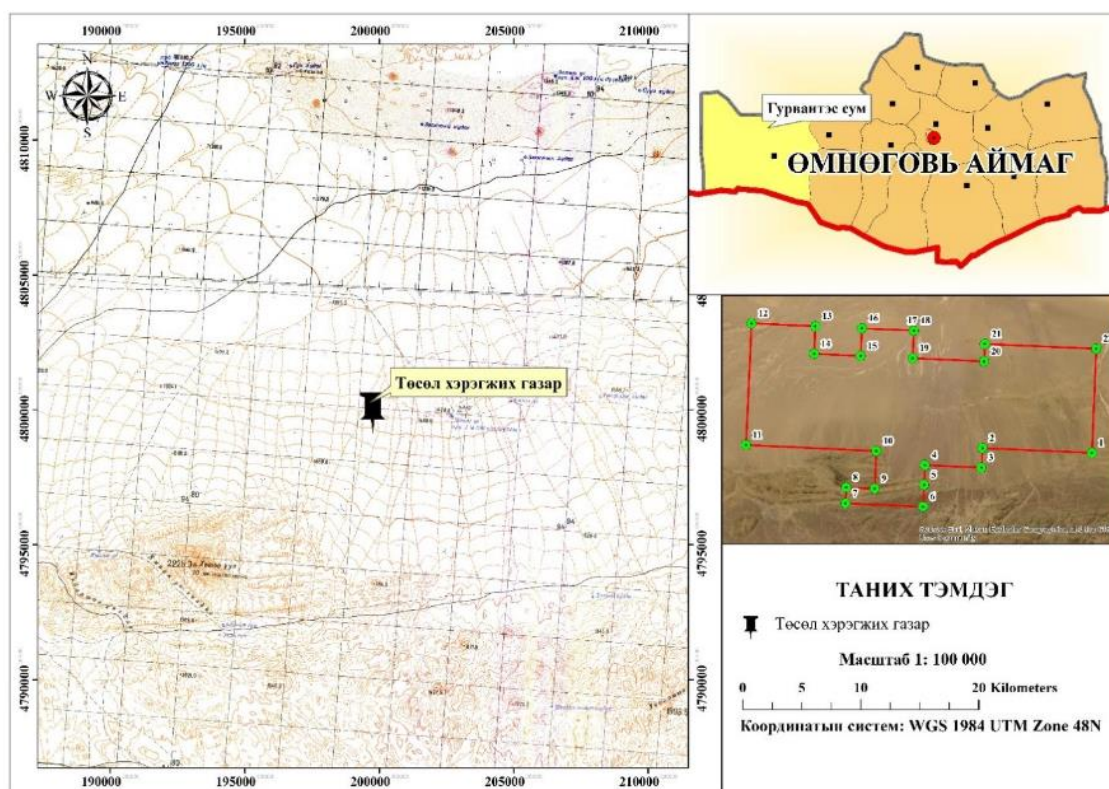
Газарзүйн солбицол

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Хүснэгт 1 Төслийн талбайн эргэлтийн цэгийн солбицол

№	Уртраг			Өргөрөг		
	Xd	Xm	Xs.s	Yd	Ym	Ys.s
1	101	17	56.95	43	21	1.31
2	101	14	41	43	21	1.31
3	101	14	41	43	19	46
4	101	11	46	43	19	46
5	101	11	46	43	21	1.31
6	101	7	46	43	21	1.31
7	101	7	46	43	15	28
8	101	15	56	43	15	28
9	101	15	56	43	13	45
10	101	14	9.17	43	13	45
11	101	14	9.17	43	13	1.3
12	101	19	0.68	43	13	1.3
13	101	19	0.68	43	14	1.3
14	101	19	0.68	43	14	55.28
15	101	22	33.66	43	14	55.28
16	101	22	33.66	43	15	48.46
17	101	29	25.25	43	15	48.46
18	101	29	25.25	43	20	33.56
19	101	22	25.89	43	20	33.56
20	101	22	25.89	43	19	46
21	101	17	56.95	43	19	46

Зураг № 1 Төслийн талбайн байршил

"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ" ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

1.2 Төслийн хүчин чадал, ажлын горим

Уурхай нь жилийн 347 хоног тасралтгүй ажиллаж , жилд 1.5 сая.тн нүүрс олборлох хүчин чадалтайгаар үйл ажиллагаа явуулж байна. Орд ашиглалтын хугацаанд нийт 75.76 сая.м³ хөрс хуулж, 6.4 сая.тн нүүрс олборлоно. Ордын байгаа район нь ус ихтэй гэж таамаглаж байгаа бөгөөд олборлолтын үед уснаас хамгаалах, ус таталтын технологийг сонгож ажиллаж байна.

Газрын гадаргуу нь бага зэрэг налуу ч олборлолтын явцад ямарваа нэгэн хүндрэл үүсэхгүй. Мөн ордын талбайгаар цас борооны ус, урсдаг жалга байрладаг учир олборлолтын явцад гадаргын уснаас хамгаалах суваг, шуудуу татах шаардлагатай.

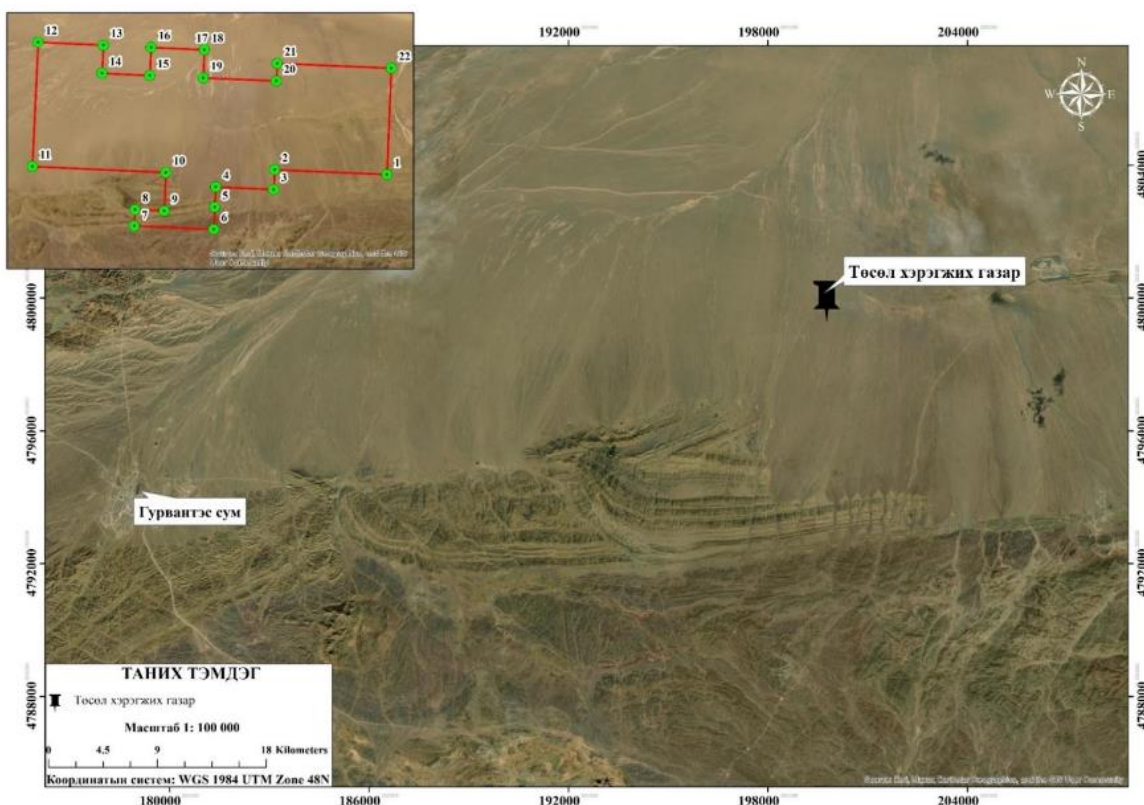
Хөрсний эзлэхүүн жин - 2.5 тн/м³

Нүүрсний эзлэхүүн жин (орд баруун хэсэг) - 1.56 тн/м³

Нүүрсний эзлэхүүн жин (орд зүүн хэсэг) - 1.49 тн/м³

Хөрсний чулуулгийн бат бэхийн коэффициент Профессор М.М.Продотьяконовын ангиллаар Г=3-7 байна.

Зангат-Уулын ордын баруун хэсэг нь 45-70 градусын уналтай газрын гадаргуугаас 400 метр бол зүүн хэсэг нь 37-50 градусын уналтай газрын гадаргуугаас 270 метрийн гүнд тус тус сунаж тогтдог. Тус ордын нүүрсний биетийн геологийн тогтцын үзүүлэлтүүдээс хамааруулан ордыг гадаад овоолготой авто тээвэртэй ашиглалтын системээр ашиглаж байна.

Зураг № 2 Төслийн талбайн байршил-2

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ
ХОЁР. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ЭРЧИМ,
ҮРГЭЛЖЛЭХ ХУГАЦАА**

Ашигт малтмал олборлох, уул уурхайн үйлдвэрлэл явуулах үед байгаль орчны төлөв байдал, орон нутгийн нийгэм эдийн засагт нөлөөлж болох нөлөөллүүдийн хэлбэр, тэр нь эргэж нөлөөлөх, буцалтгүй нөлөөлөх эсэхийг болон нөлөөллийн үргэлжлэх хугацаа, түүний эрчимжил зэргийг тодруулахын тулд магадлан жагсаах аргыг хэрэглэдэг билээ.

Энэ арга нь ашигт малтмал олборлох уурхайн ашиглалтын үед тухайн нөлөөлөл байгаа эсэх дээр тулгуурладаг бөгөөд хэрэв тухайн нөлөөлөл байвал "х"- ээр тэмдэглэдэг.

"Жавхланта орд" ХХК нь ил аргаар нүүрс олборлох Зангат уул ил уурхайн төсөл хэрэгжсэнээр байгаль орчны төлөв байдал, экологи, орон нутгийн нийгэм эдийн засагт үзүүлж болзошгүй нөлөөллийн үнэлгээг магадлан жагсаах аргаар гүйцэтгэж хүснэгт №-2-д үзүүлэв.

"Жавхланта Орд" ХХК-ний Зангат уул нүүрсний орд ашиглах төслөөс орчны төлөв байдал, бүс нутгийн нийгэм эдийн засагт нөлөөлж болох нөлөөллүүдийн хэлбэр, түүний эрчимжил зэргийг магадлан жагсааж, болзошгүй нөлөөллийг тодрууллаа.

2.1 Төсөл хэрэгжих үеийн байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй нөлөөллийн хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа, эрчим

Сөрөг нөлөөллийн эрчим Эдгээр болзошгүй нөлөөллүүдийг хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа, эрчмээр нь тодруулбал

Байгаль орчны үзүүлэлт	Шууд	Шууд бус	Өөрөө зохицуулагдах	Богино хугацааны	Урт хугацааны	Буцаж нөлөөлөх	Буцалтгүй нөлөөлөх	Хүчтэй	Дунд зэрэг	Бага зэрэг
Байгалийн төрөл зүйлийн өөрчлөлт										
Газрын доорх урсцын өөрчлөлт	х				х		х		х	
Газрын доорх усны чанарын өөрчлөлт	х				х		х		х	
Гадаргын усны урсцын өөрчлөлт	Нөлөөлөл байхгүй									
Ургамлын бүтцийн өөрчлөлт	х		х				х	х		
Хөрсний элэгдэл, эвдрэл	х				х		х	х		
Геологийн тогтцын өөрчлөлт	х				х		х	х		
Зэрлэг амьтдын орон зайн өөрчлөлт		х		х			х		х	
Уур амьсгалын (бичил) өөрчлөлт		х		х			х	х		
Байгалийн нөөц, ашиглалт										
Газрын гадаргын нөөц баялаг	х				х		х		х	

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Бэлчээрийн байдал	x			x			x		x		
Эрдэс түүхий эдийн нөөц	x					x		x		x	
Эрчим хүчний нөөц	Нөлөөлөл байхгүй										
Байгаль, орчны өөрчлөлт											
Ундны усны чанар, хэмжээ	x					x		x	x		
Агаарын бохирдол	x		x				x		x		
Хөрсний эвдрэл, бохирдол	x					x		x	x		
Хорт бодис усаар дамжин хүн, амьтанд нөлөөлөх		x				x	x			x	
Дуу чимээ, шуугианы нөлөө	x			x				x		x	
Байгалийн өнгө төрх, түүх соёлын дурсгалт зүйл											
Байгалийн үзэсгэлэнт өнгө төрх өөрчлөгдөх	x					x		x	x		
Ландшафтын хэлбэр, өнгө өөрчлөгдөх	x					x		x	x		
Тусгай хамгаалалттай газар нутагт нөлөөлөх	Нөлөөлөл байхгүй										
Түүх соёлын дурсгалт зүйлд нөлөөлөх	Нөлөөлөл байхгүй										
Археологи, палеонтологийн олдворт нөлөөлөх	Нөлөөлөл байхгүй										
Нийгэмд үзүүлэх нөлөө											
Үйлчилгээний салбарын үйл ажиллагаанд нөлөөлөх		x		x				x		x	
Хүн амын орлого өөрчлөгдөж нэмэгдэх	x			x				x		x	
Хүн амын эрүүл мэндэд нөлөөлөх		x		x			x			x	
Эдийн засаг, байгаль орчин											
Татварын орлого өөрчлөгдөх	x			x				x		x	
Бүс нутгийн орлого нэмэгдэх	x			x				x		x	
Ядуурлыг бууруулахад дэмжлэг болох	x			x				x		x	
Ажлын байр нэмэгдэх	x			x				x		x	
Улирлын чанартай эрэлт хэрэгцээ нэмэгдэх	x			x				x		x	
7. Бусад нөлөөлөл											
Уурхайн болон ахуйн бохир уснаас хөрс, ус бохирдох	x					x		x		x	
Шороон зам харилцаа, уурхайн машин механизмын хөдөлгөөн шилжилтээс болж хөрс эвдрэх	x					x		x	x		
Дүн	22	5	2	12		13	3	24	10	14	3
Улирлын чанартай эрэлт хэрэгцээ нэмэгдэх	x			x				x		x	
7. Бусад нөлөөлөл											
Уурхайн болон ахуйн бохир уснаас хөрс, ус бохирдох	x					x		x		x	

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Шороон зам харилцаа, уурхайн машин механизмын хөдөлгөөн шилжилтгээс болж хөрс эвдрэх	x					x		x	x		
Дүн	22	5	2	12	13	3	24	10	14	3	

Шууд нөлөөлөл

Болзошгүй нөлөөллийн 22 (81,5%) нь шууд нөлөөлөлд хамрагдаж байна. Нүүрсний орд ашиглах төслийн үйл ажиллагаанаас ургамлан нөмрөгийн өөрчлөлт, хөрсний элэгдэл эвдрэл, бэлчээрийн нөөц багасах, газрын доорх усны чанарт, геологийн тогтоц, ландшафтын хэлбэр, хүрээлэн буй орчин, тусгай хамгаалалттай газар нутгийн орчны бүс зэрэгт сөргөөр нөлөөлж болзошгүй байна.

Шууд бус нөлөөлөл

Уг төслөөс нийт болзошгүй нөлөөллийн 5 (18,5%) нь шууд бус нөлөөлөлд хамрагдаж байна. Зэрлэг амьтдын орон зайн өөрчлөлт, Уур амьсгалын (бичил) өөрчлөлт, Хорт бодис усаар дамжин хүн, амьтанд нөлөөлөх, Үйлчилгээний салбар зэрэгт шууд бусаар нөлөөлөхөөр байна.

Өөрөө зохицуулагдах нөлөөлөл

Нүүрсний орд ашиглах төслөөс нийт болзошгүй нөлөөллийн 2 (7,4%) нь өөрөө зохицуулагдах нөлөөлөлд хамрагдаж байна.

Богино хугацааны нөлөөлөл

Уг төслөөс нийт болзошгүй нөлөөллийн 12 (44,4 %) нь богино хугацааны нөлөөлөлд орж байна. Богино хугацааны нөлөөлөлд зэрлэг амьтдын орон зайн өөрчлөлт, уур амьсгалын (бичил) өөрчлөлт, бэлчээрийн байдал зэрэг богино хугацаанд өөрөө зохицуулагдах нөлөөлөл гэж авч үзлээ.

Урт хугацааны нөлөөлөл

Төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд нөлөөлөх нөлөөллийн 13 (48,1%) нь урт хугацааны нөлөөлөл бөгөөд төслийн байгаль орчинд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийн ихэнхи нь урт хугацааны нөлөөлөлд хамрагдаж байна.

Нөлөөллийн эрчим

Төсөл хэрэгжих орчны байгаль орчинд тухайн төслөөс гарах хүчтэй нөлөөлөл их бөгөөд талбайн болон түүний орчны хөрс, ургамлын элэгдэл, байгалийн анхдагч төрх өөрчлөгдөх, агаар, хөрс, усны бохирдол, ландшафтын хэлбэр өнгө өөрчлөгдөх зэрэг нөлөөллүүд байна. Дунд зэргийн эрчимтэй нөлөөлөлд газрын гадаргын нөөц баялаг, зэрлэг амьтдын орон зайн өөрчлөлт, татварын орлого, бүс нутгийн орлого нэмэгдэх зэрэг нөлөөллүүд багтана.

Бага зэргийн эрчимтэй нөлөөлөлд хорт бодис усаар дамжин хүн, амьтанд нөлөөлөх, үйлчилгээний салбарын үйл ажиллагаанд нөлөөлөх, хүн амын эрүүл мэндэд нөлөөлөх зэрэг нөлөөллүүд багтаж байна. Нийт 27 нөлөөллөөс 10 хүчтэй, 14 дунд зэргийн, 3 бага зэргийн нөлөөлөл байна.

2.2 Төслийн талбай орчмын уур амьсгалын нөхцөлийн суурь мэдээлэл

Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын нутагт өвс ургамалтай, ургамалгүй гадарга, баян бүрд, булаг шанд, уул нуруу, хотгор, хөндий, тэгш тал, говь цөл хослон оршдог нь уур амьсгалын өвөрмөц нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

Зангат уулын нүүрсний орд орчмын нутаг дэвсгэр нь цаг уурын хувьд эрс тэс уур амьсгалтай, өвөлдөө цас багатай, хүйтний эрч бага, хавар хүйтэвтэр, шороон шуурга

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

элбэгтэй, салхины чиглэл тогтворгүй, зундаа хуурай халуун уур амьсгалтай. Эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай, өвөл -15°C -аас -20°C хүйтэрч, зун $+30^{\circ}\text{C}$ -аас $+35^{\circ}\text{C}$ заримдаа $+40^{\circ}\text{C}$ -аас давж хална. 1 сард агаарын дундаж температур -15°C -аас -18°C , 7-р сард агаарын дундаж температур $+20^{\circ}\text{C}$ -аас $+25^{\circ}\text{C}$. Жилийн агаарын дундаж температур $+2^{\circ}\text{C}$ -аас $+5^{\circ}\text{C}$ байна. Жилийн дунджаар авч үзвэл салхигүй өдрийн тоо 10-15 хоног.

Хамгийн их салхи хавар тохиолдох бөгөөд дунджаар 5.9 м/сек, хамгийн бага салхитай улирал нь өвөл бөгөөд салхины хурд дунджаар 4.2-4.3 м/сек ба жилийн 30-35 хоног 15 м/сек хүртэл хүчтэй цасан болон шороон шуургатай байдаг.

Агаарын температур : Гурвантэс сумын нутагт жилийн агаарын дундаж температур 5.6°C байдаг. Энэ район нь говь цөлийн ширүүн уур амьсгалтай. Өвөл нь $15-20^{\circ}\text{C}$ хүйтэн, зун, намрын саруудад маш халуун болж агаарын температур $+(3^{\circ}-35^{\circ}\text{C})$, зарим үед $+40^{\circ}\text{C}$ хүрдэг. Жилийн хамгийн хүйтэн 1 дүгээр сард агаарын дундаж температур -23°C , хамгийн их халуун 8 дугаар сард агаарын дундаж температур $+30^{\circ}\text{C}$ орчим, агаарын үнэмлэхүй хамгийн их температур $+39.8^{\circ}\text{C}$, үнэмлэхүй бага температур -40°C байдаг. Гурвантэс сумын цаг уурын станцын мэдээгээр $+30^{\circ}\text{C}$ -аас халуун өдрийн тоо жилд дунджаар 31 байна.

Хур тунадас: Тус бүс нутагт хур тунадасны уналт их биш, жилийн дундаж хур тунадас 82.4 мм, үүний 60 хувь нь зуны улиралд ордог байна. Гурвантэс сум нь уур амьсгалын нэн хуурай дулаан говь, цөлийн бүсэд багтана. Нэн хуурай дулаан говь, цөлийн бүсийн уур амьсгалын ерөнхий онцлог нь агаар, хөрсний чийгээр дутмаг байдаг. Хур тунадас маш бага унадаг, ялангуяа 1970-аад оноос хойш тунадасны хэмжээ улам багасаж зун, намрын саруудад гандуу байдаг болсон. Өвөл цасны бүрхүүлийн зузаан 0-3 мм, зун нь хур тунадасны хэмжээ 30-60 мм, жилд дунджаар 51 мм орчим тунадас унадаг болсон байна.

Агаарын даралт: Олон жилийн агаарын хоногийн дундаж даралт 849.2-862 мм м.у.б., 3 дугаар сард 857.5-875.6 мм м.у.б -д хүрч харьцангуй чийгшлийн дундаж 40-49 % болдог байна.

Нарны гэрэл: Нарны гийгүүлэхийн үргэлжлэх хугацаа жилд 2900 орчим цаг, үүнээс дулааны улиралд 1960 цаг байна. Бүс нутгийн хэмжээнд үүл, хур тунадас багатай, нарны гэрлийн эрчим хүч ихтэй юм.

Салхины горим: Зангат уулын нүүрсний орд орчмын салхины горим уулсын хоорондын хөндийд бий болсон агаарын даралтын өөрчлөлтөөр циркуляци байдалтай уулын хөндийн салхи үүснэ. Салхины жилийн дундаж хурд 2.0-2.7 м/сек; хамгийн их хурд 14 - 30 м/сек -д хүрдэг. Өвөлдөө баруун, өмнөд зүгийн салхи зундаа баруун, баруун хойд зүгийн салхи зонхилдог нь тус газар нутгийн геологийн тогтоцтой холбоотой. Харин 4 дүгээр сарын салхины дундаж хурд 4.0 м/с хүрдэг байна. Салхигүй үеийн давтагдал өвөл 12-1 сард 52.5-62.6% байдаг бол 4 дүгээр сард энэ нь 31.3% хүртэл буурдаг. Энэ сард өдрийн 13 цагийн салхигүй үеийн давтагдал дөнгөж 9.6% байна. Иймд хаврын улиралд өдрийн цагт их төлөв салхитай байдаг бөгөөд 13 цагийн салхины дундаж хурд 4 дүгээр сард 4 м/сек орчим байна. 4, 5 дугаар саруудад хүчтэй салхи 10-15 удаа тохиолдоно. Жилд дунджаар 25 өдөр шороон шуургатай байдаг. 4, 5 дугаар саруудад 3-4 удаа шороон шуурга болдог.

Хөрсний гадаргын температур: Энэ нутагт хөрсний гадаргын жилийн дундаж температур 9.2°C , дулааны улиралд хөрсний гадаргын температур дунджаар $+25^{\circ}\text{C}$ байдаг бөгөөд 7 дугаар сард $+34^{\circ}\text{C}$ байна. Гэхдээ зуны халуун өдөр хөрсний гадарга маш их халах

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

тохиолдол байдаг. Хөрсний гадаргын жилийн үнэмлэхүй их температур 62С. Хөрсний хөлдөлтийн хэм 0.8-1.8 м байдаг.

Цасан бүрхүүл, цастай өдрийн тоо: Цасан бүрхүүлийн зузаан дунджаар 2-3 см-ээс хэтэрдэггүй, цасан бүрхүүлийн үнэмлэхүй зузаан нь 16 см байдаг. Жилд цасан бүрхүүлтэй өдрийн тоо 33 байдаг бөгөөд хүйтний улиралд сард 1-3 удаа цас ордог байна. Цас орой унаж (12-р сарын сүүлч, 1-р сарын эхээр) хавар эрт (2-р сарын сүүлчээр) хайлна. Бороотой өдрийн тоо жилд дунджаар 22 байдаг.

2.3 Агаарын чанар

Агаарын бохирдолт гэдэг нь үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааны явцад үүссэн хорт хий, тоос болон бусад бодисын нөлөөгөөр агаарын чанарын хүлцэх хэмжээнд гарсан өөрчлөлт юм.

Зангат уулын чулуун нүүрсний уурхайн технологийн үйл ажиллагааны явцад агаар орчныг бохирдуулж байгаа гол сөрөг нөлөөлөл нь хөрс хуулалт, нүүрс тээвэрлэлт, ачих буулгах процесс. өрөмдлөг тэсэлгээнээс гарах тоосжилт, дуу чимээ юм, Мөн тээврийн хэрэгслийн дотоод шаталтаас үүсэх хорт хий, утаа ялгарна.

Тоосжилт нь гадаад овоолго болон эвдэрсэн газраас ихээр үүсэх ба 1тн шорооноос 50 гр тоосонцор гардаг.

Хүснэгт 2 Шатахууны зарцуулалтаар ялгарах хорт бодисын хэмжээ

№	Хорт бодис	Шатахууны төрөл	
		Бензин г/кг	Дизель түлш г/кг
1	Нүүрстөрөгчийн давхар исэл	225	20-30
2	Азотын давхар исэл	55	20-40
3	Нүүрстөрөгч	20	4-10
4	Хүхэрлэг хий	1.5-2.02	10-30
5	Хөө тортог	1-1.5	3-5
6	Хартугалга	0.5-0.85	-
7	Бензин-пирон	0.23	0.31
8	Альдегид	0.8-1.0	0.8-1.0

Төслийн агаарт нөлөөлөх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ.

Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ:

- Төсөлд хэрэглэгдэж буй тээврийн хэрэгслүүдэд Монгол Улсад мөрдөгдөж буй утааны ба бохирдлын стандартууд болон олон улсын холбогдох стандартуудын шаардлагын дагуу хяналт хийж түүнд нийцүүлнэ.
- Нүүрс хадгалах талбайгаас босох тоосны тархалтыг нарийвчлан гаргах БОННУ-нд заагдсан цэгүүдэд байнгын мониторинг хийх

Бууруулах арга хэмжээ:

- Усны машин ашиглан тоосжилт үүсэх замуудыг услах, чийглэх, замыг дагтаршуулах.
- Хучилтгүй зам дээр тээвэр хийх машины хурдыг хязгаарлаж, хурдны хязгаарлалтыг анхааруулсан замын тэмдэг, тэмдэглэгээ байршуулах.
- Хэрэглэгдэхээ больсон хуучин зам болон түр замын хөрсийг сэргээн ургамал байгалийн аясаар ургах нөхцөлийг бүрдүүлэх.
- Тэсэлгээ явуулах үеийн салхины хурд, чиглэлийн мэдээг тогтмол авч, салхины хурд ихтэй үед тэсэлгээний ажил хийхийг хориглох.

2.4 Гадаргын ус суурь мэдээлэл

Лицензийн талбайн зүүн хэсэгт сайр дагуу дээш задгай булаг байх ба дээрх булаг

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

тухайн орчинд Ноёны формацын шаварлаг заливролит гадаргад ойртож байгаа бүсэд газар доорх алсын урсац хуримтлагдан илэрч байгаа саадын төрлийн дөрөвдөгчийн хурдаст агуулагдах хөрсний ус сайрын дагуу ул чулуулагт тулах замаар хур борооны дараа даац үүсэх уст цэг нь тухайн жил, улирлын уаг уур, хур тунадасны хэмжээнээс хамаарч усны горим хувьсамтгай сайр садаргын шүүрлийн булаг юм. Баруун болон зүүн талбайн хоорондын завсрыг бүс, лицензийн талбайн зүүн талаас гадагш ус байхгүй.

Зангат уул ордын орчимд байнгын урсгалтай урсгал ус байхгүй учраас гадаргын усанд учирч болзошгүй сөрөг нөлөөлөл үндсэндээ байхгүй. Харин уурхайн шүүрлийн усыг зайлуулснаас усны түвшин буурна.

Төслийн үйл ажиллагааны үед ахуйн бохир ус, хатуу хог хаягдал, нефтийн бүтээгдэхүүн, шатах тослох материал ил задгай хаяж алдагдсанаас хур борооны усаар утаагдан гүний усны чанарт шууд сөргөөр нөлөөлж болзошгүй.

Хүснэгт 3 Лицензийн талбай болон түүний орчмын худаг уст цэгийн бүртгэл

№	Худгийн нэр	Координат						Өндөр шил /м/	Худгийн гүн, м	Усны тогтсон түвшин
		Xd	Xm	Xs	Yd	Ym	Ys			
Инженерийн хийцтэй гар худаг										
1	Шаваг ус	43	17	30.48	101	18	38.34	1466	10	6.5
2	Улаан худаг	43	13	55.51	101	20	16.53	1685	8.25	6.07
3	Ганжир	43	14	49.73	101	27	57.37	1673	11.6	4.34
4	Шар хад	43	17	57.50	101	26	28.96	1530	7.9	2.35
5	Дунд довцог	43	17	45.71	101	21	8.87	1474	9.5	3.04
Малчдын гаргасан гар худаг										
1	Далан товч	43	17	30.18	101	18	1.1	1464	1.74	0.89
2	Цалгайн буудал	43	15	38.59	101	15	39.27	1605	3.7	1.2
3	Муу ус	43	15	47.03	101	15	17.82	1598	2.6	1.92
4	Шанд	43	14	0.43	101	22	40.24	1673	1.64	0.37
5	Элстэйн худаг	43	18	37.36	101	29	45.8	1538	1.24	0.39
6	худаг элс	43	18	16.37	101	27	15.35	1525	1.37	0.31
7	Баруун довцог	43	17	29.36	101	20	7.55	1473	2.4	0.3
8	Довцог зүүн	43	17	52.21	101	21	44.82	1477	1.24	0.7
9	Баянтолгой	43	18	43.61	101	22	52.67	1456	2	0.58
Инженерийн хийцтэй гүн өрмийн худаг										
1	Машбатын худаг	43	21	10.89	101	25	48.43	1404	78.9	3.03
2	Унд ахуйн худаг	43	17	42.94	101	21	58.48	1488	32	21.7

Хүснэгт 4 Лицензийн талбайн гаднах задгай булаг уст цэг

Д/Д	Булгийн нэр	Координат						Ө н д ө р ш	Булгийн төрөл
		Xd	Xm	Xs	Yd	Ym	Ys		
1	Элст задгай	43	18	39.55	101	29	44	1535	Сайр садрга шүүрлийн / хур тунадасаар

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

									тэжээгддэг /
2	Сүүж булаг	43	14	4.54	101	24	9.19	1673	Шаварлаг хөрс / үндсэн ундаргатай /
3	Довын булаг	43	14	1.19	101	21	9.59	1672	Шаварлаг хөрс / үндсэн ундаргатай /
4	Эхэн задгай	43	13	45.63	101	17	25.94	1698	Шаварлаг хөрс / үндсэн ундаргатай /
5	Адгийн задгай	43	13	55.24	101	17	24.4	1996	Шаварлаг / үндсэн ундаргатай /
6	Ямаан ус	43	14	13.61	101	14	21.42	1791	Ан цав / шүүрлийн/

Төслийн гадаргын болон газрын доорх усанд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ.

- Нүүрсний ордыг ашиглах үйл ажиллагааны үед газрын доорх усны шинж, химийн найрлагын өөрчлөлтийг судлахын тулд мониторингийн судалгааг хийх.
- Усны хэрэглээнд хяналт тавьж, хэрэглэсэн усны балансыг гаргаж байх.
- Үйл ажиллагаа явуулах үед машин техник, тоног төхөөрөмжийн элэгдсэн эд анги, хөдөлгүүрийн шингэн, шатахуун, тос маслоны хаягдал ба тээвэрлэлтээс үүсэх хорт бодис, шороо тоосны ялгаралт нь ус бохирдуулахаас сэргийлэх.
- Ахуйн болон технологийн бохир усаар газрын доорх ус бохирдохоос сэргийлэх.
- Унд ахуйн усны эх үүсвэрийн ариун цэврийн хамгаалалтын бүсэд мөрдөх журам гарган мөрдөж ажиллах.
- Байгаль орчны итгэмжлэгдсэн лабораториор орчны хяналт шинжилгээ хийлгэх арга хэмжээ авч усны чанар, нөөцөд хяналт тавьж ажиллах.
- Ажилчдын кемп болон үйлдвэрлэлийн ажлын үед гарах ахуйн бохир усыг цэвэрлэх байгууламжид нийлүүлэх
- Бохир усны цэвэрлэгээ хийхдээ цэвэршилтийн зэргийг хянах зорилгоор усанд хими, бактериологийн шинжилгээг тогтмол хийж байх, бохир ус зөөвөрлөх явцад сумын мэргэжлийн байгууллагын зөвшөөрлөөр зориулалтын машинаар гүйцэтгэх, цэвэрлэх байгууламжид нийлүүлэх.
- Орчны хяналт шинжилгээний хүрээнд тухайн байгууллага нь санал нэгтэй хүлээн зөвшөөрөхүйц үр дүнд хүрэх зорилгоор олон нийтийн оролцоотой усны хяналт шинжилгээ хийх (Уснаас дээж авах зэрэгт).
- Усны дээж авахдаа MNS ISO 5667-1-2002, MNS ISO 5667-3-1999, MNS ISO 5667-4-2001, MNS ISO 5667-10-2001 стандартын арга аргачлалын дагуу авч гүйцэтгэх.

2.5 Газрын гадарга болон хөрсөн бүрхэвчийн суурь мэдээлэл

Төслийн талбайн нь хөрс газар зүйн мужлал, био-уур амьсгалын хувьд Говийн их мужийн өргөргийн бүсчлэлд хамаарах заримдаг цөлийн цайвар бор хөрсний дээд бүс Манлайн 11-р тойрогт хамрагдах ба хөрсний морфлоги, хими, физик шинж чанарын хүрээнд дараах байдлаар ангилна.

Үүнд:

- Цөлийн бор саарал
- Цөлийн сайр чулуурхаг цөлийн бор

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

➤ Элсэн хучаастай бор

Лицензийн талбайн газрын гадаргуу ихэнхдээ урдаасаа хойшоо болон хойноосоо урагш чиглэлтэй бага зэргийн налуу байх ба янз бүрийн гүнтэй өргөн нарийн сайраар хэрчигдсэн харилцан адилгүй түвшинтэй хэвийн долгиорхог тал зонхилох бөгөөд урд талаараа Хөшөө уул 2225м түүний салбар бэсрэг уулсаар хад чулуун тогтоцтой уулын хойд тал руугаа намсан бэлэрхэгдэнэ. Талбайн зүүн талд төв хэсэг рүү түрж орсон сунасан тогтоцтой хоорондоо салангид хадархаг нам уулс оршино. Хөрсний ихэнх хэсгийг Бор сараал өнгөтэй бөөрөнхий самранцар бүтэцтэй үндэс бага тархсан нүх сүвэрхэг, нягт жижиг чулуу, элсэнцэр механик бүрэлдэхүүнтэй карбонажсан үе давхарга бүхий бүрэлдэхүүнээр илэрнэ.

Талбайн хэмжээнд говийн хялгана, хазаар өвс, хөмүүл, баглуур, бударгана, хотир, хармаг зэрэг бутлаг ургамал зонхилохоос гадна ургамалгүй цулгүй газар нэлээд талбай өртөнө.

Шууд нөлөөлөл:

Уурхайн ашиглалтын хугацаанд байгалийн ландшафтын унаган төрх алдагдаж 5000 м урттай, 3000 м өргөнтэй, 60 м гүнтэй хоосон орон зай үүснэ.

2023 оны байдлаар уурхайн ашиглалтын үйл ажиллагааны улмаас 55.8 га талбай элэгдэл, эвдрэлд өртсөн бөгөөд 2024 онд уурхайн олборлолтод 164.3 га талбай өртөнө.

Хөрс хуулалтаас гарсан шимт хөрс удаан хадгалах явцад шимт, шимэрхэг чанараа алдана. Мөн хөрс хуулалт, нүүрс олборлолтын (тэсэлгээ, малталт, ачилт зэрэг) үйл ажиллагааны явцад нарийн шороо, нунтаг нүүрс их дэгдэнэ.

Ялангуяа хүнд оврын техникээр шимт давхаргын шороо, гадаад овоолгын шороо ачих, тээвэрлэх, буулгах ойрын зайны олон удаагийн тээвэрлэлтийн үед хөрс нь их халцайн нунтгарснаас орчны хөрс, ургамал нь нарийн шороо, тоосонд дарагдаж доройтолд оруулна. Техник тоног төхөөрөмжийн засвар үйлчилгээнээс гарсан ШТМ-алдагдсанаас хөрс хүнд металаар бохирдож болзошгүй.

Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ

- Хөрсний мониторингийн цэгүүдэд тогтмол хугацаанд хэмжилт хийж байх.
- Нягтаршиж бохирдсон талбайг тэгшлэн сийрэгжүүлж ургамалжуулах.

Бууруулах арга хэмжээ

- Хуурай халуун улиралд овоолгын дээрх том машин механизмын замын усалгааны хугацааг ойртуулах, машин механизмын хурдны хязгаарыг багасгах.
- Ямар ч газар шорооны үйл ажиллагаа эхлэхээс өмнө эвдэгдэх, хөндөгдөх хөрсийг өндөрлөг, налуу хажуу хэсэгт өнгөн хэсгийн давхаргыг тусад авч хадгалах, биологийн нөхөн сэргээлтдээ ашиглах.
- Хөрс бохирдуулж болзошгүй хог хаягдлыг ангилж ялгах, хөрсөнд алдагдахааргүй хадгалах. Хөрс бохирдуулахааргүй хадгалах газраа тохижуулах (цемент, төмөр гадаргатай байх), орчиндоо тараахгүй байх талаар арга хэмжээ авах (хашаа хаалт барих) гэх мэт арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх. Хог хаягдлыг ангилал, шинж чанараас нь хамааран (Шингэн хог хаягдлыг тухай бүрд нь цэвэрлэж зөвшөөрөгдсөн газарт хаях, булах, ариутгах ажлыг хийж байх, гаднын нөлөөллөөс тусад нь байлгах, амьтан, ургамал нөлөөлөхөөргүй нөхцөлд байршуулах), (Хатуу хог хаягдлыг хадгалах цэг байгуулан түүнд төвлөрүүлэн хаяж байх, Хатуу хог хаягдлын цэг нь

"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ" ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

зориулалтын тагтай байх, салхи шуургатай үед хог хаягдал хийсэж орчноо бохирдуулахгүй байх ёстой) түүнд таарсан арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх.

- Уурхай орчим, доторх зам талбайг тодорхой зам-нэгдсэн нэг зам ашиглах талд дээр анхаарах. Тухайлбал: Замын тэмдэг тэмдэглэгээг сайтар байршуулах, зам ашиглах тал дээр уурхайн зүгээс хатуу бодлогыг баримтлах нь хөрсөн бүрхэвч эвдрэх эрсдэлээс сэргийлж чадна.
- Уурхай орчмын зогсоол, замд машин техникийн шатах тослох материал асгарвал тухай бүрд нь элс, даавуу зэрэгт шингээн авч галын аюулгүй нөхцөлд ариутгах.
- Төрөл бүрийн бүтээгдэхүүний хадгалалт хамгаалалтад сайтар анхаарлаа хандуулах. Химийн бодис бусад бүтээгдэхүүн хөрсийг бохирдуулах, хөрсний шинж чанарыг доройтуулах олон төрлийн химийн бодис байдаг бөгөөд бүтээгдэхүүний баглаа боодлын бүрэн бүтэн байдлыг сайтар шалгах, хадгалах газрын битүүмжлэлийг сайтар бүрдүүлэх
- Халуун хуурай улиралд уурхайн үйл ажиллагааны явцад хөрсний гадаргаас авто машин, техникийн хөдөлгөөнөөс үүдэлтэй, мөн уурхайн карьерын эвдэгдсэн гадаргуугаас тоосжилт бий болох нь дамжиггүй бөгөөд тоосжилтыг багасгахын тулд дараах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлбэл зохилтой:
- Машин техникийн хөдөлгөөний хурдыг хөрсний гадаргын шинж чанараас хамааруулан тогтоох. Тухайлбал тоосжилт их гарч буй гадаргад хурдны хэмжээг багасгах.
- Тоосжилт их үүсэж буй гадаргууд тодорхой хугацаанд услагаа хийх, Их салхи шуургатай тохиолдолд машин техникийн хөдөлгөөнийг хязгаарлах.
- Жижиг оврын цэвэршүүлэх технологийг түр суурин ус хэрэглээнд авч хэрэгжүүлэх нь бохир усаар хөрс, ул хөрсний ус бохирдох эрсдэлээс сэргийлнэ.

2.5 Ургамлан нөмрөгийн суурь мэдээлэл

Төслийн талбайн нь 1375-1544 д.т.д метрийн өндөрт хэлбэлзэх ба өндөр уул нурууд байхгүй говийн бэсрэг уулсын толгод гүвээрхэг гадарга бүхий /аараг толгод/ ландшафт зонхилно. Ургамал зүйн хувьд Говь-Алтайн тойрогт хамаарах ба шар модот хотир, бариулт бүйлэс, ахар навчит баглуур,говийн хялгана, сайрын хялгана, Гялгар дэрс, Хөмөл, Цагаан лууль, прижвальскийн зээргэнэ, хазаар өвс, сибирь шарилж, өлчир шарилж, ишгэн шаваг, зэрэг тохиолдоно. Уурхайн орчимд унаган ургамал байхгүй, ургамлын бүрхцийн хувьд нэгж талбайд 10-20% бүрхэцтэй арви нь сийрэг ургалын бүрхэцтэй болно. Уурхайн орчимд 18 овгийн 28 төрлийн 30 зүйл ургамал бүртгэгдсэн байна.

Хүснэгт 5 Ургамлын зүйлийн бүрдэл

№	Ургамлын овог/ Зүйлийн шинжлэх ухааны нэршил	Ургамалын статус						Ач холбогдол		Амьдралын Хэлбэр			
		Нэн ховор	Ховор	Монголын унаган ургамал	Завсрын унаган ургамал	Үлдэц ургамал	Монгол улсын улаан данс	Эмийн ургамал	Бэлчээрийн ургамал	Цөөн наст	Олон наст	Сөөг, заримдаг сөөгөнцөр	Мод
I	Ephedraceae Dum. - Зээргэнийн овог												
1	<i>Ephedra Przewalskii</i> Stapt.-Пржевальскийн зээргэнэ					*		*				*	

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

II	Poaceae Juss.- Үегэний овог												
1	<i>Achnatherum splendens</i> (Trin.) Nevski Гялгар дэрс									*		*	
2	<i>Stipa glareosa</i> P.Smirn -Сайрын хялгана									*		*	
3	<i>Stipa gobica</i> Roshev.-Говийн хялгана				*					•		•	
4	<i>Cleistogenes songorica</i> (Roshev.) Ohwi. Зүүнгарын хазаар өвс									*		*	
5	<i>Agropyron cristatum</i> (L.) P.B.-Саман ерхөг									•		*	
6	<i>Leymus racemosus</i> (Lam.) Tzvel. -мөчирлөг түнгэ									*		*	
III	Cyperaceae Juss. - Улалжийн овог												
1	<i>Carex stenophylloides</i> V.Krecz.- Утсан навчит улалж									*		*	
IV	Liliaceae Juss. - Сараанын овог												
1	<i>Asparagus gobicus</i> Ivanova.ex Crub.-Говийн хэрээн нүд				*				*	*		*	
V	Amargyllidaceae-Сонгинын овог												
1	<i>Allium mongolicum</i> Rgl,- Хөмөл				*				*	*		*	
VI	Iridaceae Juss. – Цахилдагийн овог												
1	<i>Iris tenuifolia</i> Pall.-Нарийн цахилдаг								*	*		*	
VII	Polygonaceae Juss. - Тарнын овог												
1	<i>Rheum nanum</i> Sliervers.- Намхан гишүүнэ									*		*	
2	<i>Calligonum gobicum</i> Bge.ex Meisp.-Говийн азар		*						*	*			*
VIII	Chenopodiaceae Vent. - Луулийн овог												
1	<i>Chenopodium glaucum</i> L,- Хөх ногоон лууль									*	*		
2	<i>Eurotia ceratoides</i> (L.) С.А.Меу-Орог тэсэг									*		*	
3	<i>Bassia dasyphylla</i> (Fisch.et Mey.) Ktze.- Услиг манан- хамхаг									*	*		
4	<i>Corispermum mongolicum</i> Ilgin-Монгол хамхуул				*					*	*		
5	<i>Salsola passerina</i> Bge.-Бор бударгана				*								*
6	<i>Salsola collina</i> Pall.- Толгодын бударгана									*	*		
7	<i>Anabasis brevifolia</i> С.А.Меу.-Ахар навчит баглуур									*			*
IX	Brassicaceae Juss. -Тоонолжин цэцэгтэний овог												

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

1	<i>Ptilotrichum tenuifolium</i> (Steph.) С.А.Мей.-Нарийн навчит янгиц							*			*		
2	<i>Dontostemon perennis</i> С. А. Мей - Олон наст багдай ,зөөлөн, муригар үстэй		*					*	*		*		
X	Rosaceae Juss. -Сарнайн овог												
1	<i>Amygdalus pedunculata</i> Pall.-Бариулт бүйлээс							*	*			*	
XI	Fadaceae Juss. - Буурцагтаны овог												
1	<i>Caragana leucophloea</i> Pojark. - Алтан харгана							*	*			*	
2	<i>Astragalus saichonensis</i> Sancz. -Сайханы хунчир		*								*		
3	<i>Astragalus macrotrichus</i> Peter-Stib.-Бүдүүн хялгаст хунчир								*		*		
4	<i>Astragalus vellestris</i> R.Кам.-Хөндийн хунчир		*								*		
5	<i>Oxytropis geblerii</i> Fisch.- Геблерийн ортууз		*									*	
XII	Zygophyllaceae R. Br. -Хотирын овог												
1	<i>Peganum harmala</i> L - Эгэл үмхий өөс	*					VU		*		*		
2	<i>Zygophyllum xanthoxylon</i> (Bge.) Maxim,- Шар хотир				*			*	*			*	
3	<i>Zygophyllum pterocarpum</i> Bge- Дэвүүрт хотир								*		*		
4	<i>Tribulus terrestris</i> L- Зэлэн буюу нохойн зангуу							*	*		*		
5	<i>Nitraria sibirica</i> Pall.- Сибирь хармаг							*	*			*	
XIII	Cynomoriaceae Lindl. -Гоёоны овог												
1	<i>Cynomorium songaricum</i> Rupr.- Зүүнгарын гоёо		*						*	*			
XIV	Asdepladaceae R. Br. - Ерөндгөнийн овог												
1	<i>Vincetoxicum sibiricum</i> (L.) Desne. - Сибирь тэмээн хөх		*				LC	*	*		*		
XV	Convulvulaceae Juss. - Сэдэргэнийн овог												
1	<i>Convolvulus fruticosus</i> Pall- Сөөгөн сэдэргэнэ								*			*	
XVI	Verbenaceae Jaume. - Догарын овог												
1	<i>Caryopteris mongolica</i> Bge.- Монгол догар		*				VU	*	*			*	
XIX	Asteraceae Dumort. -Гол гэсэртэний овог												
1	<i>Ajania acheleoides</i> (Turcz.) Poljak.-Төлөгчдүү боролз		*					*	*			*	
2	<i>Ajania fruticulose</i> (Ldb.) Poljak.- Сөөгөн боролз		*						*			*	

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

3	<i>Artemisia xerophytica</i> Krasch.-Хуурайсаг шарилж				*				*			*	
4	<i>Artemisia sphaerocephala</i> Krasch.- Бөндгөр шарилж				*				*			*	
5	<i>Artemisia xanthochroa</i> Krasch.-Шар шарилж	*		*			NT		*			*	
6	<i>Artemisia globosoides.</i> - Шардуу шарилж								*			*	
7	<i>Jurinea mongolica</i> Maxim.-Монгол чоногоно	*			*		VU		*		*		
8	<i>Scorzonera pseudodivariata</i> Lipsch- Хуурамч дэрэвгэр			*				*	*		*		
9	<i>Scorzonera mongolica</i> Maxim.-Монгол хависгана			*					*		*		
10	<i>Scorzonera capito</i> Maxim.- Данхар хависгана				*				*		*		
Нийт	18 овог, 46 төрөл, 47 зүйл	4	3	11	9	2		15	42	5	28	19	0

Зангат уул орд газрын ашиглалтад өртөх талбайн ургамлан нөмрөг 230 га талбай арчигдах, дарагдах байдлаар шууд өртөнө Тоосжилтоос ургамлын фотосинтез зогсоно.

Уурхайн объектуудаас алслах тутам нөлөөллийн эрчим буурч, ургамалжилт болон ургамлын зүйлүүд нөлөөлөлд автахгүй болно. Иймд уурхайн үйл ажиллагаанд ургамал хамгааллын арга хэмжээг хэрхэн авч хэрэгжүүлснээс нөлөөллийн эрчим шууд хамаарна.

2.6 Амьтны аймаг суурь мэдээлэл

Манай төслийн талбай нь Монгол орны амьтны аймгийн мужлалаар Алтайн цаадах говийн тойрогт хамаарагдах ба амьтны аймгийн зүйлийн бүрдэл нь өндөр уулын болон тал хээрийн амьтдаас бүрдэнэ. Хөхтөн амьтны ихэнх хэсгийг жижиг мэрэгч бүрдүүлнэ. Лицензийн талбайн орчмын бэсрэг уулсаар Цоохор ирвэс, Мануул мий аргаль хонь, янгир ямаа зэрэг өндөр уулсын хөтөн гүйдлээр болон задгай булаг уст цэгээр тохиолдох ба ууслын бэлээр Хар сүүлтийг зээр лицензийн талбайд бүртгэгдэнэ.

Хүснэгт 6 Амьтны зүйлийн бүрдэл

	Шинжлэх ухааны нэр	Монгол нэр	Бүс нутгийн хэмжээнд (IUCN)	Олон улсын хэмжээнд (IUCN)	Улаан ном (2013)	OTES	CMS
Хоёр нутагтан, мөлхөгчид ^{1,2}							
1	<i>Coluber spinalis</i>	Нарийн могой	NT	NE	Ховор		
2	<i>Teratoscincus</i>	Нохой гүрвэл	NT	NE	-		
Шувууд							
4	<i>Aegypius monachus</i>	Нөмрөг тас	LC	NT		II	II
5	<i>Falco naumanni</i>	Зээрд шонхор	LC	VU		II	II
6	<i>Aquila chrysaetos</i>	Цармын бүргэд	LC	NT		II	I
7	<i>Gypaetus barbatus</i>	Ооч ёл	VU	LC		II	II
8	<i>Podoces hendersoni</i>	Монгол хулан жороо	VU	LC			II

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

9	<i>Passer ammodendri</i>	Загийн бор шувуу	NT	LC			II
Хөхтөн ³							
Мэрэгчид							
11	<i>Allactaga bullata</i>	Говийн алагдаага	DD	NT	-		
12	<i>Cardiostanus paradoxus</i>	Таван хуруут атигдаахай	DD	VU	-		
13	<i>Salpingotus crassicauda</i>	Өөхөн сүүлт атигдаахай	DD	VU	-		
Махчид							
14	<i>Vulpes vulpes</i>	Шар үнэг	NT	LC	-		
15	<i>Canis lupus</i>	Саарал чоно	NT	LC	-		
16	<i>Otocolobus manul</i>	Мануул мий	NT	NT	-		
17	<i>Panthera uncia</i>	Цоохор ирвэс	EN	EN	Нэн		
18	<i>Felix lynx</i>	Шилүүс мий	NT	NT			
Тугалмайтан							
19	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт зээр	VU	VU	Ховор		
20	<i>Capra sibirica</i>	Янгир ямаа	NT	LC	Ховор		

Амьтны аймагт нөлөөлөл үзүүлэх нөлөө

- Уурхайн хөрс хуулалт шавжнуудын амьдрах орчинд нөлөөлж тоо толгой нь багасах
- Уурхайн үйл ажиллагааны улмаас (тэсрэлт, дэлбэрэлт, чимээ шуугиан, гэрэл, машин техникийн үйл ажиллагаа) ашиглалтын талбайгаас шувуу, урт хөлийн амьтад дайжиж үгүй болох
- Түүнчлэн төслийн дэд бүтэцтэй холбоотойгоор амьтдын амьдрах орчин алдагдах
- Техноген болон хүний өөрчилсөн орчинтой холбоотойгоор зарим нэг шинэ зүйлийн шавжнуудын тоо толгой өсөж болох
- Биологийн төрөл зүйлийн нэгийг нөгөөгөөр орлуулж болдоггүй, бие биеийнхээ хэвийн амьдралаас шууд шалтгаалан экологийн тэнцэлд зохицон байдаг гинжин хэлхээ тасрахаар экологийн тэнцэл алдагдаж тэнд амьдралгүй болдог зүй тогтол үүсэх
- Уурхайн ухаш, нүх, суваг шуудуунд мал, амьтан унах, ялангуяа салхи шуурганд уруудсан мал уурхайн ухашинд олноороо унаж сүйдэх,
- Мал сүрэг, ан амьтдын бэлчээр хорогдох
- Шинээр ирж ажиллаж суурьших хүмүүс зэрлэг ан амьтдыг хууль бусаар агнаж болзошгүй

Урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр:

- Олборлолтын ажлын явцад техникийн ба биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг холбогдох стандарт горимын дагуу төлөвлөж явуулах ёстой.
- Ургамлан нөмрөг, зонхилогч төрөл зүйлүүдийн мониторингийг жил тутамд хийж ургамалжилтын хэв шинжийн өөрчлөлтийг ажиглах.
- Амьтны аймгийн мониторингийг жил тутамд хийж байх

Бууруулах чиглэлээр:

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

- Нутгийн олон наст өвсний үр түүж, тусгайлсан үр үржүүлэх газар байгуулж ажиллуулах.
- Ажилчдын суурин болон овоолгуудад биологийн нөхөн сэргээлт хийх, ногоон байгууламж байгуулах ажлыг үргэлжлүүлэн хийж гүйцэтгэх.

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ
ГУРАВ. УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС ХҮРЭЭЛЭН БАЙГАА ОРЧИНД
ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨЛӨЛ.**

Тоосжилт

Нүүрсийг ил аргаар олборлоход их хэмжээний тоос гарах нөхцөлийг бүрдүүлдэг. Уурхай хөрс хуулалт, нүүрс олборлолтын ажилд өрөмдлөг тэсэлгээний арга хэрэглэх, экскаватор автосамосвалын хослолоор хөрс, нүүрс ачиж, тээвэрлэх, хөрсний овоолго байгуулах, нүүрсийг бутлан ангилах, агуулахад байршуулах, ачих зэрэг технологийн үйл явцад мөн салхи ихтэй нөхцөлд тоос ихээр гарч агаар орчныг бохирдуулдаг байна.

Тоосны бохирдолтын нэг удаагийн хамгийн их агууламж нь $0.5\text{г}/\text{м}^3$ -ээс их бол хүмүүсийн эрүүл мэндэд нөлөөлж эхэлдэг байна. Иймээс энэ хязгаарын утгыг зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ гэж эрх бүхий байгууллагаас стандартчилан тогтоож өгсөн.

Хэрэв тоосжилтын нэг удаагийн хэмжилтээр агууламж нь $0.25\text{г}/\text{м}^3$ -ээс их бол бохирдолтой гэж үзэж болно. Иймд тоосжилтыг ажлын байр бүрд тодорхой төлөвлөлтийн дагуу тодорхойлж байх шаардлагатай.

Зангат уулын нүүрсний ордыг ил аргаар ашиглах үед нүүрс олборлолт, хөрс хуулалтын ажил хийх, тэсэлгээ явуулах, хөрс нүүрс ачих, тээвэрлэх, овоолго байгуулах, нүүрсийг бутлах, нүүрсийг агуулахад хадгалах, нүүрсийг алс хол тээвэрлэх зэрэг үйл ажиллагааны явцад их хэмжээний тоос тухай бүр салхины хурдас хамааран үүсэж агаар орчныг бохирдуулах эх үүсвэр болох магадлалтай байна.

Төсөл хэрэгжүүлэх үед гарч болзошгүй байгалийн гамшгийн нөлөөлөл

Гал түймэр: Төсөл хэрэгжүүлэх нутаг дэвсгэр нь гал түймрийн аюул, осол багатай бүс нутагт хамрагдах боловч хавар, хамрын улиралд салхи ихтэй байдаг учир ил задгай газарт гал гаргахаас болгоомжлох нь чухал.

- Нүүрсний өөрөө шаталтаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд уурхайн нүүрсний мөргөцөгт өөрөө шаталт гарах магадлалтай.
- Нүүрсний уурхай нь жил бүрийн уулын ажлын төлөвлөгөөндөө галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг тусган хэрэгжүүлэх шаардлагатай.
- Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх бүх арга хэмжээг байнга авах, гал түймрийг утраах багаж хэрэгслээр хангасан байх шаардлагатай.
- Нүүрсний өөрөө шаталт гарсан тохиолдолд түүний тархалтыг зогсоох арга хэмжээг нэн даруй авч, шаталт үүссэн хэсгийг тусгаарлах шаардлагатай.

Аянга, цахилгаан: Өмнөговь аймгийн цаг уурын албаны мэдээллээр уурхай байгаа газарт болон түүний орчимд урьд өмнө нь аянга бууж байсан тухай тэмдэглэгдсэн зүйл үгүй байна. Орчны нөхцөл байдлыг дүгнэн үзэхэд аяндын нөлөөлөлд өртөх магадлал бага гэж үзэж болно. Гэвч аюулгүй ажиллагааны үүднээс суурин тоног төхөөрөмжүүдийг байнгын аянга зайлуулагчтай байлгах шаардлагатай.

Үер: Зун намрын улиралд зарим нэг тохиолдолд их устай аадар бороо орсноос шалтгаалан уурхайн ашиглалт явуулж буй талбайд ихээхэн хэмжээний үерийн ус цутган орсноос ослын байдал гарч болно.

Уурхайн ухааш усаар дүүрснээр технологийн тоног төхөөрөмж тухайлбал экскаватор, бульдозер, автосаосалуудын ажил зогсож сул зогсолтын алдагдал гарахаас гадна уг усыг зайлуулж шавхахтай уялдсан нэмэлт зардал нь уурхайд эдийн засгийн хохирол учруулна.

Газар хөдлөлт: Зангат уулын нүүрсний орд орчмын газар нутаг нь газар хөдлөлтийн 6-7 баллын бүсэд хамаарна.

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Орон сууцны болон үйлдвэрлэлийн барилга байгууламжууд нь газар хөдлөлтийн нөхцөлд нурах онц аюултайгаас гадна уурхайн байгууламжууд нь газар хөдлөлтийн нөхцөлд нурах онц аюултайгаас гадна уурхайн болон овоолгын догол мөргөцгүүд ан цав үүсэж хагарч нурах, гулсалт гарах аюултай. Иймд технологийн шаардлагыг хангасан барилга байгууламж барих хэрэгтэй

2.7 Түүх соёлын дурсгал, авран хамгаалах ажлын суурь мэдээлэл

“Жавхланта орд” ХХК нь Монгол Улсын “Соёлын Өвийг хамгаалах тухай” хуулийн 6 дугаар бүлгийн 17 дугаар зүйлийн 10-т заасны дагуу ашиглалтын талбайд археологийн хайгуул судалгаа хийлгэсэн. Дээрх археологийн дурсгалуудыг холбогдох цаг хугацаагаар нь ангилбал

- Хүрэл зэвсгийн үед холбогдох хэлбэрт булш 9, хиргисүүр 2, тахилын зориулалттай чулуун байгууламж 4,
- Он цаг тодорхой бус зууван дөрвөлжин булш 4, дугуй хэлбэрийн булш 7
- XVII-XIX зууны үед хамаарах хөшөө чулуу 2 эдгээр нь уулын налуу энгэрт болон тэгш дэвсэг газар хэд хэдээрээ болон ганц нэгээрээ оршино.

Зураг № 3 Хайгуулаар илэрсэн дурсгалуудын тархалтын зураг

Хүснэгт 7 Лицензийн талбайд судалгааны явцад нийт 27 дурсгалыг илрүүлж бүртгэн тэмдэглэн, баримтжуулсан жагсаалт.

Д/Д	Дурсгалын төрөл	Газрын координат						Хэмжээ см	Холбогдох цаг үе
		Xd	Xm	Xs.s	Xd	m	Ys.s		
1	Зууван дөрвөлжин	43	17	55	101	22	58,9	540 x 250	Тодорхойгүй
2	Хэлбэрт булш	43	17	57,1	101	22	56,8	420 x 330	Хүрэл зэвсэг
3	Хэлбэрт булш	43	17	57	101	22	57,1	370 x 310	Хүрэл зэвсэг
4	Хэлбэрт булш	43	17	57,9	101	23	29,7	395 x 300	Хүрэл зэвсэг
5	Хэлбэрт булш	43	17	58	101	23	29,7	430 x 305	Хүрэл зэвсэг
6	Хиргисүүр	43	18	11,4	101	23	30,0	460 голын дараас хүрээ 680	Хүрэл зэвсэг
7	Хэлбэрт булш	43	18	0,1	101	24	59,5	390 x 220	Хүрэл зэвсэг
8	Чулуун байгууламж	43	19	02,2	101	24	43,3	160	Хүрэл зэвсэг
9	Дугуй булш	43	18	1,2	101	24	10,2	240	Тодорхойгүй
10	Хэлбэрт булш	43	13	59,5	101	19	32,5	400 x 310	Хүрэл зэвсэг
11	Хэлбэрт булш	43	13	54,9	101	9	35,4	240 x 220	Хүрэл зэвсэг
12	Дугуй булш	43	13	10,7	101	14	22,6	260 x 160	Тодорхойгүй
13	Дугуй булш	43	13	10,7	101	14	22,7	310 x 220	Тодорхойгүй
14	Дугуй булш	43	14	14,8	101	19	48,1	220	Тодорхойгүй
15	Зууван дөрвөлжин	43	14	13,1	101	19	36	260 x 200	Тодорхойгүй

**"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ"
ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

16	Чулуун байгууламж	43	13	50,9	101	17	58,2	170	Хүрэл зэвсэг
17	Дугуй булш /тоногдсон/	43	13	50,1	101	17	52,4	490	Тодорхойгүй
18	Зууван дөрвөлжин	43	13	48,8	101	17	48,6	380 x 200	Тодорхойгүй
19	Хэлбэрт булш	43	13	50,9	101	17	33,2	250 x 340	Хүрэл зэвсэг
20	Чулуун байгууламж	43	13	54	101	17	39	300 x 330	Хүрэл зэвсэг
21	Хөшөө чулуу	43	13	55,9	101	17	28,1	63 x 12 x 25 58 x 10 x 18	XVII-XIX
22	Хиргисүүр	43	13	44,9	101	16	33,9	650	Хүрэл зэвсэг
23	Дугуй булш	43	13	39,7	101	16	31,2	390	Тодорхойгүй
24	Хэлбэрт булш	43	13	36,1	101	15	55,2	360 x 280	Хүрэл зэвсэг
25	Дугуй булш	43	13	14	101	11	22,4	330	Тодорхойгүй
26	Чулуун байгууламж	43	12	54,1	101	12	30	230 x 170	Хүрэл зэвсэг
27	Хэлбэрт булш	43	13	39,2	101	17	39,5	720 x 390	Хүрэл зэвсэг

"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ" ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

ДӨРӨВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

4.1 СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛӨӨС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ, БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Агаарын чанарт учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ төлөвлөгөө									
1	Тоосжилт, агаарын чанарын өөрчлөлт	Хуурайшилттай үед гадаад ба дотоод тээврийн замыг усалж тоосжилтыг бууруулж байх	Тээврийн болон технологийн зам	Усны тоолуурын заалтаар м.куб-ээр	Гэрээний нөхцөлөөр	Үйл ажиллагаатай уялдуулан	Дотоод зардалд	Жилийн турш	Агаарын тухай хууль, Агаарын бохирдлын хууль MNS 6617-2-3-16:1998
2		Агаарын тоосонцрын хэмжилтийг тогтмол хийх	Төслийн талбайн орчимд	Хуваарийн дагуу	ОХШХ-т тусгагдсан	Жилийн турш	ОХШХ тусгагдсан	Жилийн турш	
3		Агаарын чанарын шинжилгээг итгэмжлэгдсэн лабораторид хийлгэнэ.		удаа		2		Жилд 2	
4		Нүүрсний агуулахын тоосжилт бууруулах арга хэмжээ авах, салхин талыг хашаажуулах	Нүүрсний агуулах	1 ширхэг агуулах		1 ширхэг агуулах		Тайлант онд	
Гадаргын ба газрын доорх усны нөөцөд учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ төлөвлөгөө									
5	Уурхайн ус зайлуулагчаас ордын ойр орчмын бүс нутагт газар доорх усны түвшин буурах	Гүний худагт усны баталгаажсан тоолуурын заалтаар унд ахуйд ашиглагдсан усны төлбөрийг сарын тутам орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэх	Уурхайн унд ахуйн худаг	ш	Нэхэмжлэл дагуу	12 удаа	Нэхэмжлэл дагуу	Сар бүр	Усны тухай хууль, MNS 8900:2005 стандарт
6		Ус ашиглах дүгнэлт гаргуулж төлбөрийг төлөх	Ил уурхайн үйл ажиллагааны хүрээнд	ш	-	Акт бүрээр	2'400.0	Тухай бүр	
7	Усны чанарт үзүүлэх нөлөөлөл	Уурхайд цэвэрлэх байгууламж барьж байгуулах	Төслийн хэмжээнд	ш	Дотоод зардлаар	-	Дотоод зардлаар	2026 онд	Усны тухай” хууль, Ус бохирдуулсны төлбөрийн журам.
8	Ахуйн бохир ус	Ажилчдын хотхоны ахуйн хэрэглээнээс гарах бохир усыг хуримтлуулах цэгээс “Шугшаа уул” ОНӨААТҮГ-ын цэвэрлэх байгууламжид нийлүүлэх, гэрээ хийх, ус бохирдуулсны төлбөр болон, бохир ус цэвэршүүлсний төлбөрийг төлөх	Ажилчдын ахуйн хэрэгцээнээс гарсан хаягдал усны хэмжээгээр	тн	Гэрээний үнийн дүнгээр	Бохир усны хэмжээгээр	Хог хаягдлын менежмент төлөвлөгөөний зардалд тусгана	Жилийн турш	

"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ" ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
9	Усны нөөцийн бодлого ба менежмент	Бэлчээрийн уст цэгийн ашиглалт хамгаалалтыг сайжруулах ажлыг зохион байгуулах	Нөлөөллийн бүсийн уст цэг	ш	Дотоод зардлаар	2	Дотоод зардлаар	2026 онд	
10		Лицензийн талбай болон түүний орчмын гар худаг болон богино яндант худгуудад усны түвшин хэмжилт хийж мэдээллийн сангийн баяжуулалт хийх	Төслийн талбайн орчимд	Хуваарийн дагуу	ОХШХ-т тусгагдсан	Жилийн турш	ОХШХ тусгагдсан	Жилийн турш	
11		Инженерийн хийцтэй гүний усны хяналт шинжилгээ болон мониторингийн U-7.1 цооногийг газар доорх усны хяналт шинжилгээ мониторинг цэгийг 4G сүлжээ бүхий тоног төхөөрөмжөөр тоноглох	Гурвантэс сумын баясах багт гаргасан газар доорх усны хяналтын цооног	1	-	-	3500000	2026 онд	
Хөрсөн бүрхэвчид учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ төлөвлөгөө									
12	Хөрс элэгдэх, эвдрэх	Уурхайн үйл ажиллагаа болон бусад газар шорооны ажлаар хөндөгдөх талбайн өнгөн хөрсийг тусгайлан хуулж, шимт хөрсний овоолгын стандартад нийцүүлэн хэлбэршүүлж хадгалах, бүртгэл хөтлөх, хаягжуулах	Уурхайлалтад өртөх талбайн хөрс	м ³	Дотоод зардалд	Үйл ажиллагаа-тай уялдуулан	Дотоод зардалд	Жилийн турш	Хог хаягдлын тухай хууль
13		Засварын газрын тос тосолгооны материалыг цэгцлэх, тос масло ил задгай хаяхгүй зориулалтын талбайд хадгалах	Төслийн засварын талбай	га	Дотоод зардалд	Жилийн турш	Дотоод зардалд	Жилийн турш	
14		Хог хаягдал түр хадгалах болон мониторингийн цэгүүдээс хөрсний чанарын шинжилгээг бүх үзүүлэлтээр авч шинжлүүлэх	Төслийн талбай, нөлөөллийн бүс	3	Хог хаягдлын менежмент төлөвлөгөөний зардалд	3	Хог хаягдлын менежмент төлөвлөгөөний зардалд	Хагас бүтэн жилээр	MNS 3310;19991, MNS ISO10390;2001. MNS6824;2020

"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ" ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
15	Хөрс элэгдэх, эвдрэх	Маршрутын замаар тээвэр хийж буй байдалд хяналт тавих ажлыг үр дүнтэй зохион байгуулах	Иргэдийн оролцоотой хамтран хяналт тавих	-	Гэрээний үнээр	-	Гэрээний үнээр	Тайлант онд	
16	Хөрсний бохирдлоос сэргийлэх	Орон нутагт хөрсний бохирдлоос хамгаалсан ариун цэврийн байгууламжийг 5 доошгүй айл өрхөд хийж суурилуулах	Орон нутгийн хүрээнд	ш	Дотоод зардал	5	Дотоод зардал	Тайлант онд	
Газрын хэвлийд учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ төлөвлөгөө									
16	Газрын хэвлий эвдрэх	Хөрс хуулалт, олборлолтын ажлыг уулын ажлын технологийн дагуу зохион байгуулж, уурхайн ухалт, малталт, өрөмдлөг тэсэлгээний ажлын үе шат бүрд инженерийн хяналтыг хэрэгжүүлж ажиллах.	Уурхайлалтад өртөх талбай	м ³	Дотоод зардал	Жилийн турш	Дотоод зардал	Жилийн турш	Газрын тухай хууль АМТХ
17	Газар ашиглалт	Газар ашиглах гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлж эдэлбэр газрын нэгж талбар бүрийн үнэлгээгээр газрын төлбөрийг бүрэн төлөх	Ашиглаж буй нэгж талбар	Нэгж талбар	Дотоод зардал	36	Дотоод зардал	2026 онд	Газрын тухай хууль
Ургамалын нөмрөгөд учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ төлөвлөгөө									
18	Ил уурхайн ахилт болон овоолгод ургамлын бүрхэвч дарагдаж устах	Хөндөгдөж буй талбайн ургамлын бүртгэл хөтлөх, олборлолтын талбайд ховор, нэн ховор бүртгэгдсэн тохиолдолд тус ургамлыг нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээ авах	Уурхайлалтад өртөх талбай	Ширхэг	Нөхөн сэргээлтийн зардал	Хөндөгдөх талбайд тохиолдох төрөл зүйлийн	Нөхөн сэргээлтийн зардал	Үйл ажиллагаат уялдуулан	Байгалийн ургамлын тухай, Байгаль орчныг хамгаалах тухай, БОНБУ-ний тухай хуулиуд
19		Нөлөөллийн бүсийн экосистем дэх ургамлын бичиглэл, ургалтын мониторинг, ОХШХ-т тусган хэрэгжүүлэх	Нөлөөллийн бүс	давтамж	ОХШХ зардал	-	ОХШХ-ийн зардал	Жилд 3 удаа	
Амьтны аймагт учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ төлөвлөгөө									

"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ" ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
20	Төслийн болон ойр орчны нутаг дэвсгэр дэх амьтны аймгийн нутагшил хумигдах	Ажилчдын хууль бус ан агнуур хийх зөрчил гаргах болон холбогдохоос урьдчилан сэргийлж сургалт зохион байгуулах.	Уурхайн ажилчдад	тоо	2	-	Хагас бүтэн жилээр	2026 онд	Амьтны тухай хууль 6.1.7 үйлдвэрлэл, аж ахуйн үйл ажиллагааны явцад амьтан хөнөөгдөхөөс сэргийлэх
21		Лицензийн талбай болон түүний орчим амьтны тархац, нөөцийн хөдлөл зүйн мониторингийн ажлыг гүйцэтгэх	Нөлөөллийн бүс	тоо	500,0	2	1000,0	2 болон 4-р улиралд	
22		Экспортын зам болон задгай булаг уст цэгийн орчим хэсэгчилсэн талбайд зэрлэг амьтны үхэл хорогдлын мониторинг хийх /4 удаа улирал бүр хийх/	Нөлөөллийн бүс	тоо	500,0	2	1000,0	Улирал бүр	
23		Зэрлэг амьтны амьдрах орчны доройтол урьдчилан сэргийлэх ажлын хүрээнд биотехникийн арга болон амьдрах орчныг сайжруулах арга хэмжээг зохион байгуулна.	Нөлөөллийн бүс	тоо	500,0	2	1000,0	Тухай бүр	
24		Зэрлэг амьтны амьдрах тархцын бэлчээр болон ус ашиглалтын талаар автомат камерын судалгаа хийх	Нөлөөллийн бүс	тоо	3,000,000	4 цэгт	3,000,0	Тухай бүр	
Нийт: 7*920.0									

"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ" ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

4.2 НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

1. Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлангийн зардлын хураангуй дээр тусгагдсан нийт 3,792,676,000 зардлаас 3,554,676,000 нь хаалтын нөхөн сэргээлтний зардал бөгөөд уурхайн хаалт хийх болоогүй ил уурхайн олборлолт үргэлжилж байгаа бөгөөд 2026 онд БОННУ тодотгол орно.
2. Уурхайн үйл ажиллагаанаас болж эвдрэлд орсон газарт нөхөн сэргээлт хийх болоогүй бөгөөд орон нутгаас дүйцүүлэн хамгаалахаар нөхөн сэргээлт хийх чиглэлийн дагуу нөхөн сэргээлтний ажлууд хийгддэг. Тухайн нөхөн сэргээлт дээр гарах зардлууд нь өөрсдийн тоног төхөөрөмж ашиглаж дотоод зардлаар хийгддэг болно.

№	Нөхөн сэргээлтний зорилт	Нөхөн сэргээлтний арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Техникийн нөхөн сэргээлт	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашиглалтаас үүссэн 2-р карьерт нөхөн сэргээлт хийх	га	1.6		Дотоод зардалд тусгасан	6-р сард	MNS 5915:2008, MNS 5917:2008, MNS 17.5.1.19-92, Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх аргачлал (2015 оны А-138)
2	Биологийн нөхөн сэргээлт	2025 онд нөхөн сэргээлт хийсэн талбайд нутгийн ургамлын болон олон настын үрээр нөхөн тариалалт хийх	га	5.2	5'000.0	5'000.0	6-р сард	MNS 5915:2008, • MNS 5917:2008, • MNS 5918:2008, • MNS 17.5.1.19-92, •Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх аргачлал (2015 оны А-138)
3	Шимт хөрсний овоолгыг ургамалжилтын мониторинг бүртгэл хийх	Шимт хөрсний хадгалалт хамгаалалт, унаган болон үндсэн ургамлын ногоон массыг дэмжих шимт хөрсний ургамалжилтын фото мониторинг бичиглэл хийх	-	-	5,000.0	5,000.0	4-р сард	• MNS 5915:2008, • MNS 5917:2008, • MNS 5918:2008, • MNS 17.5.1.19-92, •Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх аргачлал (2015 оны А-138\
Нийт						10'000.0		

"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ" ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

4.3 БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	2026 онд орон нутагтай хамтын ажиллагааны хүрээнд	Булаг, шанд, рашааны эх ундаргыг хамгаалах ажлыг зохион байгуулах	Нөлөөллийн бүсийн талбай	1 ажил			Тайлант онд	
2	Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн	Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд хийгдэх мод тарих ойжуулалтын ажил зохион байгуулах, сум дахь компанийн тариалалт хийсэн ойжуулалтын талбайд усалгааны системийг сайжруулах	Уурхайн бүс	2500 ш	Дотоод зардалд тусгав	Дотоод зардалд тусгав	Тайлант онд	Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн
3		Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын баясах багийн нутагт 10 га талбайд заган ойн тариалах	Уурхайн бүс	10 га	Дотоод зардалд тусгав	Дотоод зардалд тусгав	Тайлант онд	Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн
Нийт						3*100.0		

"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ" ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

4.4 НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Нөлөөлөлд өртөх иргэд	Нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн өртөг, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Баясах багийн иргэдэд	Нутгийн иргэдийн амьжиргааг дэмжих	“Баялгаас хүртэх сан”-гаас гэрээний дагуу санхүүжилт хийх	-	Нүүрсний борлуулалтын хэмжээнээс хамаарна		Улирал бүр	“Баялгаас хүртэх сан”-гийн гэрээний дагуу
2	Нөлөөллийн бүсийн иргэдээс ирсэн өргөдөл, саналуудыг шийдвэрлэх	Малчдын хүсэлтээр дэмжлэг туслалцаа үзүүлэх	Нөлөөллийн бүсийн иргэд	-	Дотоод зардлаар	Дотоод зардлаар	Тухай бүр	Орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээний дагуу
		Эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах	Нөлөөллийн бүсийн иргэд	-	Дотоод зардлаар	Дотоод зардлаар	Жилд 1 удаа	Орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээний дагуу
3	Гурвантэс сумын иргэдийг дэмжих	Дүйцүүлэх арга хэмжээ	Оюутнуудын сургалтын төлбөрийн тодорхой хэсгийг төлөх	-	1.000.000	Дотоод зардлаар	Жилд 1 удаа	Орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээний дагуу

"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ" ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

4.5 ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Нөлөөлөлд өртөх түүх, соёлын өв	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Биет бус өвийг дэмжих	Орон нутгаас ирүүлсэн санал хүсэлтийг үндэслэн арга хэмжээг дэмжих	Сумын хэмжээнд	Тухай бүр	Дотоод зардлаар	Дотоод зардлаар	Тайлант онд	МУ-ын Соёлын өвийн тухай хуулийн 27.8, 27.9 БСШУ сайд 222 дугаар тушаал
2	Палеонтологийн дурсгал	Төслийн талбайд хийгдсэн судалгааг үндэслэн Чулуужсан модны илрэлээс дээж авч орон нутаг судлах музейд хүлээлгэн өгөх	Сумын хэмжээнд	1	Зардал тооцох боломжгүй	Зардал тооцох боломжгүй	Жилийн турш	
	Нийт							

"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ" ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

4.6 ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян/төг	Нийт зардал, мян/төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1.	Гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөөг Өмнөговь аймгийн ОБГ-р батлуулж мөрдөх	Гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэн ажиллах, батлуулах	Төслийн хэмжээнд	1	Дотоод зардлаар	Дотоод зардлаар	Тайлант онд	Засгийн газрын 2018 оны 67 дугаар тогтоолын хавсралт Гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийх журам
2	Байгалийн гамшигт үзэгдлүүдээс урьдчилан сэргийлэх	Байгаль орчныг хамгаалах, гал түймэр, усны аюул мэтийн гэнэтийн ослоос урьдчилан сэргийлэх, осол гарсан тохиолдолд шуурхай хэрэгжүүлэх арга хэмжээг зохион мэргэжлийн байгууллага хүмүүстэй хамтран зохион байгуулах.	Төслийн хэмжээнд	1	Тухай бүр	Дотоод зардлаар	Тайлант онд	MNS 5566:2020 Галын аюулаас хамгаалах. Аж ахуйн нэгж, байгууллага барилга байгууламжид гал унтраах анхан шатны багаж хэрэгслийн зайлшгүй байх шаардлага, норм.
3	Үйл ажиллагааны осол гэмтэл	Байгаль орчны асгаралтын журмыг хэрэгжүүлэх, асгаралт үүссэн тохиолдолд журмын дагуу арга хэмжээ авах	Төслийн талбайд ажиллаж буй ажилчид		Дотоод зардлаар	Дотоод зардлаар	Тайлант онд	Асгаралт хяналтын журам
	Нийт				7.100.000			

"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ" ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

4.7 ХОГ ХАЯГДЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Ахуйн	Уурхай болон уурхайн бүсийг хамарсан нийтийн цэвэрлэгээний ажлыг зохион байгуулах	Уурхайн бүс	-	Дотоод зардалд	Хуваарийн дагуу	Дотоод зардалд	Жилийн турш	
2		Хатуу, шингэн хог хаягдлыг, устгах ажилд мэргэжлийн компанитай гэрээний дагуу хамтран ажиллах		тн/м ³	Гэрээний үнийн дүнгээр		Нийлүүлсэн хог хаягдлын хэмжээгээр	Жилийн турш	
3		Хог хаягдлын нэгдсэн цэг байгуулж, хог хаягдлыг багасгах арга хэмжээ авах					Дотоод зардлаар	Тайлант онд	
4	Хог хаягдал	Туслан гүйцэтгэгч компаниудын хог хаягдлын асуудалд хяналт тавьж ажиллах.			Гэрээний дагуу		Дотоод зардлаар		
5	Аюултай	Аюултай хог хаягдал нийлүүлдэг мэргэжлийн компанитай хаягдал тос нийлүүлэх гэрээний дагуу хамтран ажиллах.		тн	Гэрээний үнийн дүнгээр		Нийлүүлсэн хог хаягдлын хэмжээгээр	Жилд 1	
6		Аюултай хог хаягдлын цэгийг стандартын дагуу засаж тохижуулж дуусгах.							
6		Эмнэлгийн болон бусад аюултай хог хаягдлыг стандартын дагуу аюулгүй цуглуулж, тусгай зөвшөөрөл бүхий мэргэжлийн байгууллагад гэрээний дагуу нийлүүлж устгуулах	Уурхайн ажилчдын хотхон	кг	Гэрээний үнийн дүнгээр		Нийлүүлсэн хог хаягдлын хэмжээгээр	Жилийн турш	
Нийт 3.200.000									

"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ" ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

4.8 ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Давтамжийн тоо	Нэгжийн зардал, мян/төг	Нийт зардал, төг	Баримтлах стандарт, арга, аргачлал
1.	Агаарын чанар	Төслийн талбай дахь мониторингийн цэгүүдэд	2, 4-р улиралд	2	230.0	460.0	MNS 17-2-5-12-2021, MNS17-2-5-11-2021 MNS 5002:2000, САЗ АО7-2016
2.	Усны шинжилгээ	Унд ахуйн гүний худаг	Ерөнхий шинжилгээ	4	80.0	3,200.0	MNS 1097:1970, MNS 6271:2011, MNS ISO10523:2001, MNS ISO 9297:2005, MNS ISO 6059:2005, MNS ISO 8288:1999,
		Шүүрлийн ус	Ерөнхий шинжилгээ	3	80.0	3,200.0	
		Нөлөөллийн бүсийн худаг	Ерөнхий шинжилгээ	3	80.0	3,200.0	
		Ахуйн бохир ус	Ерөнхий шинжилгээ	4	200.0	400.0	MNS ISO 5815:2001, MNS ISO 10523:2001, MNS ISO 11923:2001, MNS ISO 9297:2005,
3.	Хөрсний шинжилгээ	Төслийн талбай дахь мониторингийн цэгүүдэд	Хагас бүтэн жилээр	2	1,500.0	3,000.0	MNS ISO 11466:2007, MNS 6824:2020, MNS 3310:1991, MNS ISO 10390:2001
4.	Ургамлын мониторинг	Төслийн талбай дахь мониторингийн цэгүүд, нөлөөллийн бүсэд	3-р улиралд	3	100.0	600.0	
5.	Амьтны мониторинг	Төслийн талбай дахь мониторингийн нөлөөллийн бүсэд	3-р улирлын эхэнд	2	150.0	300.0	
6.	Хамтын оролцоотой мониторинг шинжилгээ	Орчны хяналт шинжилгээний хүрээнд агаар, хөрс, усны хэмжилт, дээж авахад орон нутгийн иргэдийг татан оролцуулах.	Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сум Баясах баг	Тухай бүр	200.0	800.0	БОНБУ-ний тухай хууль
Нийт			8,000.00				

"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ" ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

4.9 БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	Хамрах хүрээ	Хугацаа ба давтамж	Давтамжийн тоо	Нэгжийн зардал, мян/төг	Нийт зардал, төг
1.	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж, биелэлтийг хугацаанд нь тайлагнах	Уурхайн бүс	Тайлант онд	-	230.0	460.0
2.	ХОБОМ /хамтын оролцоотой байгаль орчны менежмент/-ын зарчмыг баримталж, нутгийн иргэдийн хяналт оролцоог нэмэгдүүлэх	Уурхайн бүс	Тайлант онд	-	80.0	3,200.0
3.	Байгаль хамгаалах тэмдэглэлт өдрүүдийн арга хэмжээг 3-4 удаа зохион байгуулна.	Уурхайн хэмжээнд	Тайлант онд	-	1,500.0	3,000.0
4.	ОХШХ, нөхөн сэргээлт, дүйцүүлэн хамгааллын ажилд гэрээт туслан гүйцэтгэгч компаниудын оролцоог нэмэгдүүлэх	Уурхайн бүс	Тайлант онд	-	100.0	600.0
5.	БОМТ-ний зорилтуудыг цаг улирлын онцлогт тохируулан календарчилсан дэд төлөвлөгөөнд хувааж хэрэгжүүлэх	Уурхайн бүс	Тайлант онд	-	150.0	300.0
6.	Орон нутгийн иргэдийн бизнесийн дэмжих ажлын хүрээнд сум орон нутгийн хангамж, хүнс, эрүүл мэндийн үйлчилгээ зэрэг ажлын хүрээнд орон нутгийн иргэдийн дэмжих	Уурхайн бүс.	Тайлант онд		200.0	800.0
7.	Байгалийн баялгийг ашиглахтай холбоотой, дүгнэлт, зөвшөөрөл, гэрээ бичиг баримтын бүрдлийг хангах	Уурхайн бүс	Тайлант онд	-		
Нийт					8,000.00	

"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ" ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

4.10 БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	БОХТ-ний биелэлтийг тайлагнахад оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Тайлагнах зардал, мян/төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ажилтан	Зохион байгуулах газар
1	Уурхай орчимд амьдардаг малчид болон Сумын БОУХБ	Цахим, бичиг, аман хэлбэрээр	БОМТ хэрэгжилт	Тайлант онд хагас бүтэн жилээр	1,000.0	Орон нутаг хариуцсан ажилтан, байгаль орчны мэргэжилтэн	Гурвантэс сум, Уурхай
2	Төрийн байгууллага	Цахим албан бичгээр	БОМТ хэрэгжилт	Бүтэн жилээр бомт хянуулах			
	Нийт				1,000,000		

"ЖАВХЛАНТ ОРД ХХК-ИЙН ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ ЗАНГАТ-УУЛЫН ЧУЛУУН НҮҮРСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ" ТӨСЛИЙН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

ТАВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ 2026 ОНЫ НИЙТ ТӨСӨВ

№	Зардлын ангилал	БОННУ-ээр батлагдсан 5 жилийн хугацаанд зарцуулах нийт төсөв мян. төг	Үүнээс 2026 онд зарцуулах төсөв мян.төг
1	Сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээ	52,000.0	10,400.0
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	3,554,676.0	10,000.0
3	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ	100,000.0	20,000.0
4	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ	-	-
5	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-	-
6	Эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	35,500.0	7,100.0
7	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	16,000.0	3,200.0
8	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	34,000.0	9,300.0
9	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах	500.0	500.0
10	Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөр	37,900.0	7,960.0
Тухайн жилийн байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөний нийт төсөв			65,460.0

Зангат уулын чулуун нүүрсний уурхайн 2026 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд нийт 65,460.0 мянган төгрөг зарцуулах урьдчилсан тооцоо гарч байна.